

Omer Nakičević

ŽIVOTNI PUT ABDULLAHA DRNIŠLIJE, PROFESORA, KADIJE I MUFTIJE

Poznati istraživač naše prošlosti, Alija Bejtić dao je opširan prikaz Abdullaha Drnišlije pod naslovom *Sarajlija Abdulah Drnišlija i njegov zbornik bosanskih memorijala* (1672-1719).¹ To je ujedno i najkompletniji rad o ovoj личности. Bejtić se u ovom svom radu zadržava na nekoliko ključnih pitanja koja rasvjetljavaju lik Drnišlije. Radu je dao podnaslove:

- identifikacija djela i njegova autora,
- porodica Drnišlija,
- Abdulah Drnišlija i
- Drnišlijin zbornik

Na samom početku Alija Bejtić ukazuje da u tom zborniku preovlađuju akta o prilikama u Bosni i Hercegovini 1672-1719 godine, da su to doslovice pojedinačne i kolektivne molbe, žalbe, tužbe i predstavke Porti iz Bosne, kao i predstavke kadija i valija te da dvije značajke karakteriziraju Drnišlijin zbornik:

prva - kompletne i besprijekorno, i jezički i grafički upisani tekstovi javnih dokumenata i

druga - da se dokumenti i zapisi odnose na najtamnije decenije prošlosti Bosne i Hercegovine.

Nešto kraće osvrtu Alija Bejtić je objavio pod naslovom:

- Pjesnik Sabit Alauddin Užičanin kao sarajevski kadija i bosanski mula² i

- Iz Drnišlijin zbornika bosanskih memorijala 1672-1719).³

Ovaj naš rad može se smatrati prilogom novih podataka u odnosu na ranija saznanja, posebno u području rada i djelovanja Abdullaha Drnišlije.

---

1 Alija Bejtić, "Sarajlija Abdulah Drnišlija i njegov zbornik bosanskih memorijala 1672-1719.", str. 201-241., Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Radovi I, knjiga LX, Sarajevo, 1977.

2 Anali GHB, knjiga II-III, str. 3-20.

3 Anali GHB, knjiga IV, Sarajevo, 1976., str. 177-185.

Životni put Abdullaha Drnišlije praćen je stanovitim poteškoćama, mada on nije bio i jedini Bošnjak takve sudbine. Njegovu sudbinu dijeli bezbroj drugih njegovih zemljaka, Bošnjaka.

Sudbine ljudi ovog našeg prostora bile su veoma različite, jer je njihov životni put bio uvjetovan vremenom u kome su živjeli. Čovjek, katkada, skoro da nije mogao ništa mijenjati u takvom usudu, bez obzira na htijenje i sklonost. On je morao ići tamo gdje ga je val vremena usmjeravao. Njegovo odupiranje moglo je imati samo kobne posljedice. Trenuci koji bi bili povoljni da se čovjek uklopi u opći smjer kretanja, ukoliko ne bi bili iskorišteni, prerasli bi u valove koji sa sobom valjaju čak i ono što leži na dnu korita tog vremena dok ono miruje, a kad vrijeme postane složeno i pobjesni, onda postoji sasvim malo mogućnosti da se čovjek odupre tim valovima, pogotovu ako nema većeg iskustva u «plivanju». Valovi će ga povući u sebe, progutati ga i izbaciti ga negdje na bespuće, kao svako drugo mrtvo tijelo ili panj.

Izgleda da je tako nešto doživio i naš pjesnik, prosvjetitelj i kadija, Abdullah Drnišlija. On kao da i ne postoji, za carski Divan u Istanbulu, mada fizički egzistira. Posmatraju ga, za neko vrijeme, kao mrtvo tijelo ili nešto što nema vlastite snage, a našlo se u gomili koja se kreće. On kao da ne može ostati na jednom mjestu, ali ne može ni dalje ići. Njemu kao da ne dostaje snage, izgubljen je. Njega ne samo da treba podsticati nego i gurati pa i nositi. Noge su mu, izgleda, poodavno, postale ukočene, tuđe i skoro beskorisne. Razum kao da mu više ne koristi.

Kao vrstan profesor i poznat van granica Bosanskog vilajeta, u Tripolisu (Liban) i cijeloj Rumeliji (Evropskom dijelu osmanske Turske), nije ostao nezapažen ni carskom Divanu u Istanbulu. Vlast osmanske Turske određuje ga za člana turske delegacije, ili, možda, za šefa te delegacije, koja će raditi na razgraničenju između osmanske Turske i njenih zapadnih susjeda u Evropi primjenjujući odredbe mirovnog ugovora iz 1698/99. godine.⁴ Postaje rado viđen i u krugovima carskog Divana.

Shvatljivo je da ga je njegovo poznavanje prilika u Bosni gurnulo u vrtlog političkih zbivanja, jer je odrastao u predvečerje najveće krize Osmanskog carstva. To je vrijeme kad su njegovo Sarajevo i Bosna bili bačeni, zbog surovih historijskih prilika, u najveći vrtlog historijskih zbivanja.⁵

4 Ovaj historijski događaj obradio je Ešref Kovačević u svom radu pod naslovom, *Granice Bosanskog pašaluka prema Austriji i Mletačkoj Republici po odredbama Karlovačkog mira*, Svjetlost, Sarajevo, 1973.

5 Evgenije Savojski prodirući dolinom Bosne stiže u Sarajevo 23. oktobra 1697. u srijedu, u podne i zauzima grad. Sutradan, u četvrtak, u popodnevnom satovima pretvara

Njegovo poznavanje orijentalnih jezika, arapskog, turskog i perzijskog, djelovalo je povoljno za njegove direktne kontakte s ljudima koji govore tim jezicima. jer se svi istovremeno obrazuju na visokim obrazovnim institucijama osmanske Turske toga vremena.⁶ Poslije nižeg i srednjeg obrazovanja, vjerovatno u domovini, uslijedila je visoka izobrazba koja mu je omogućila da krug njegovih poznanika bude dosta širok. Internatski tip školovanja na Sahn-i seman sa svojim dopunskim školama zvanim «tetimme ili musile-i seman»⁷ pomogao mu je da gradi prijateljstvo sa studentima iz najudaljenijih krajeva Imperije. To prijateljstvo i popularnost Abdullaha Drnišlije raslo je iz dana u dan. Prolazeći kroz razni tip škola, službujući u njima prema ustaljenom redu i pisanim zakonima. Od «haridž» medrese⁸ stiže na medresu «dahil» sa stalnim određenim primanjima od 40-60 akči dnevno. U tom svojstvu on prelazi iz Tripolisa u Libanu u Sarajevo.

Nemirno stanje u osmanskoj Turskoj, stalni upadi neprijateljskih snaga, naročito u Bosnu i Hercegovinu, te popularnost Abdullaha Drnišlije djelovali su povoljno da se i sam nađe u takvom političkom košmaru. Njegovo poznavanje i našeg jezika i provjerena odanost, bar prividno, vladajućoj politici kao i dobro poznavanja pograničnih predjela, tvrđava i naselja, na što ukazuje i njegovo porijeklo iz Drniša, dalo mu je prednost nad ostalim potencijalnim predstavnicima osmanske Turske. Tako njegov ugled raste, mada na labavim političkim temeljima. To će on kasnije osjetiti, jer će biti zaboravljen i život provoditi u materijalnoj bijedi. S vremena na vrijeme on će popravljati svoj materijalni položaj, vjerovatno na intervenciju svojih prijatelja, građana širokih slojeva i predstavnika administrativne i političke vlasti, ne samo Bosne i Heregovine nego i Beograda, Elbasana, Janjine itd., jer kad se sa svih strana interveniše da mu se dodijeli kakav posao, pa makar i mjesto kadije u Srebrenici, a on bivši tako ugledna ličnost, koja je «učinila neograničene usluge Turskoj», to postaje neshvatljivo. Njegov kontakt

u prah i pepeo mesdžide, džamije i sve veće i glavne objekte. Vidi više: A. Bejtić, "Iz Drnišlijinia Zbornika bosanskih memorijala 1672-1719", Anali I, GHB. Sarajevo, 1976., knjiga IV, str. 177. i dalje.

- 6 Vidi više: dr. Omer Nakičević, *Arapsko-islamske znanosti i glavne škole od XV do XVII vijeka*, (Sarajevo, Mostar, Prusac), Sarajevo, 1988., str. 85-111., posebno str. 97 i 101, zatim 31-33.
- 7 Isto str. 97; Halil Inadžik, *Osmansko carstvo*, prevela Milica Mihajlović, Beograd, 1974. godine, str. 236-245.; Ismail Haki Uzunčaršili, "Osmani devletinini ilmiye teškilati", *Türk Tarih Korumu* VIII seri, Ankara, 1965., str. 11-17.
- 8 Vidi više: M. Kemal Ozergin, *Eski bir ruznameye gore Istanbul ve Rumeli medresleri Edebiyat Fakultesi Matba'asi*, Istanbul, 1937., str. 63.

sa najvišim predstavnicima Austrije i njenih saveznika, koji su se našli na protivničkoj strani Turske u danima tih sukoba, njegovo naseljavanje raje po pograničnim krajevima s uspjehom, kako navode sve molbe u kojima se interveniše za Abdullaha Drnišliju, njegov ostanak u Sarajevu, a ne povratak u Istanbul, niti prelazak na drugu veću dužnost, što bi bilo normalno očekivati, govori o vrlo sumnjivim političkim spletkama. Napokon i njegovo odvođenje u Istanbul, ne po njegovoj volji nego na zahtjev carskog Divana u pratnji tatara, dovodi u pitanje ispravnost njegova posredovanja oko izmirenja i razgraničenja granice između Turske i njenih evropskih susjeda.

Govoreći o Abdullahu Drnišliji Alija Bejtić kaže, između ostalog, da je Drnišlija bio, muderis, ordijski i građanski kadija i prijatelj pjesnika Sabita Užičanina za vrijeme studija u Istanbulu, da je završio nauke visokog stepena na Fatihovu Musile-i sahnju u Istanbulu, predavao na medresi Imam-i sultan u Istanbulu i da se vratio roditeljima u Sarajevo i porodici preživjeloj u sarajevskoj katastrofi oktobra 1697. godine, da je po zaključenju mira u Karlovcima 26. januara 1699. godine učestvovao u svojstvu ordijskog kadije i kao član turske delegacije na utvrđivanju državnih granica s Austrijom i Venecijom, a potom da je izvršio katastarski popis zemljišnih posjeda duž tursko- mletačke granice, da je 22. novembra 1700. godine postavljen za profesora na Malkočevoj medresi u Sarajevu i tu ostao na službi preko 18 godina držeći i javna predavanja za odrasle u Skender-pašinoj džamiji, da je izradio i ostavio zbornik dokumenata (najviše memorijala) Porti iz perioda 1672-1719, kada mu se izgubio svaki trag.⁹

Otuda će naš zadatak biti da “prošetamo” zajedno sa Abdullahom Drnišlijom kroz dokumenta njegova službovanja, kroz sadržaj njegovih molbi i molbi njegovih sugrađana u vezi sa zaposlenjem, da li je službovao samo u Sarajevu ili, možda, i u drugom mjestu, da li je zaista ostao 18 godina u Malkočevoj medresi, da li je učestvovao u pobuni ili se družio sa buntovnicima, da li mu se gubi svaki trag 1719. godine ili, možda, i prije, dobivši posljednju obavijest, pa možda i svileni gajtan posebne namjene, itd.

Zanemarujući dosje ranijih njegovih kretanja, čitamo u jednoj molbi (arzu) da se ranije premješteni iz Tripolisa u Libanu, odnosno Šamu, sarajevski kadija, Abdullah-efendija Drnišli-zade uzme za profesora u Malkoč medresi u Sarajevu (...) zatim da je on veoma učen i pošten, ali je zbog nedavne neprijateljske najezde (na Sarajevo), prestao da prima na ime plaće bilo

9 Alija Bejtić, Pjesnik Sabit Alaudun Užičanin, kao sarajevski kadija i bosanski mula, Anali GHB, knjiga II-III, Sarajevo, 1974., str. 15.

šta, a sam ima brojnu porodicu pa se moli da se primi na istu medresu kao što je i on isto molio.¹⁰

Bez obzira na način postavljenja u prosvjeti i sudstvu u periodu osmanske Turske, to jest da sam tražilac zaposlenja podnese molbu, a iza toga mogu i sami građani, ipak, kod Abdullaha Drnišlije javljaju se kontradikcije i nelogičnosti. Obrazovan i učen, a ne radi, obavljao tako visoke funkcije, a ostao bez posla, brojna porodica, život skup a on nema nikakvih primanja. Zašto? Da li zbog opće nedaće u zemlji koja je nastala poslije najeзде Savojskog i spaljivanja Sarajeva, ili je Abdullah nepoželjna osoba Porti, pa se iščekuje provjeravanje? Da li je sudbina ljudi koji zanemaruju svetu dužnost, ličnu obrazovanost i obrazovanost drugih.¹¹ Da li je to nekakva kazna koja proistječe iz prirode zakonitosti ili je to stav svojstven općoj krizi i uzdrmanoj ekonomiji osmanske Turske?

Sarajevski kadija i, vjerovatno, lični prijatelj Drnišli-zadeta, također, obraća se Porti u želji da posjeti carski Divan na predmet, jer molba ranije podnijeta mogla je biti zabačena i zaboravljena. I on ističe da je Abdullah Drnišlija profesor u rangu profesora stepena dahil medrese,¹² vrlo učen i pošten, a da ne prima od medrese ni pare na ime vazife (plaće). Međutim, on je po nalogu Porte otišao da primi od austrijskog cara sve zemlje koje su i prije bile pod vlašću Porte, kao i da uredi granicu, sukladno mirovnom ugovoru, što je «on i savjestno učinio». S te strane on zaslužuje i svaku pažnju Sultana. On je nedavno zajedno sa defterdarom bosanske hazne (blagajne), Mehmed-efendijom, učinio velike usluge dinu i devletu (državi), kada su njih dvojica na osnovu visokog fermana, na te zemlje naselili raju i time učinili ih (sandžacima Krku, Klisu i (?)... Zbog nedavne neprijateljske okupacije, on je prestao da prima plaću na ime medresanske službe (...) pa

10 Molbu je potpisao Abdullah, kadija sarajeva. Vidjeti sidžil Sarajeva (ankarski sidžil) zbirku 119, 121, 53/2, 1114/1702, str. 128-129, knjiga 2 u prijevodu Abdulaha Polimca, GHB, Sarajevo.

11 Prema mišljenju hanefijske pravne škole obrazovanje drugoga ima prednost nad ostalim djelatnostima. Razrađujući tu činjenicu Mustafa b. Husejn b. Mustafa, Mostarac, Stočanin (Mustafa b. Husayn b. al-hagg Mustafa al-Mostari al-Istolčavi) kaže dajući diplomu jednom od svojih učenika: «Neka ti je prosvjetno-obrazovna služba preča i važnija od svih drugih poslova i potreba! Budi tačan i ustrajan u vremenu održavanja predavanja! Neka ti to bude najveća obaveza! Predavanje smatraj kao nešto što ti sprečava svaki drugi posao ovog svijeta...» Rukopis broj: 320, GHB Sarajevo, str. 10.

12 Prima 40 akči dnevno pa naviše, kao što je ranije rečeno.

je zbog toga u velikoj neprilici, da je za žaljenje, a ima brojnu porodicu (...) On zaslužuje da mu se ukaže milost.¹³

Ovaj sarajevski kadija donosi nove podatke o ličnosti Abdullaha Drnišlije i njegovim zaslugama. On, Drnišlija, ne samo da je profesor Malkoč medrese nego je i kadija, a ne prima ništa. Ovaj sarajevski kadija nastupa u ovoj svojoj novoj preporuci u vidu molbe, ali nastupa diplomatski, pa podsjeća Portu na Drnišlijinu usluge kod preuzimanja gradova i rada na razgraničenju, da je radio veoma savjestno i zaslužuje, bar zbog toga, pažnju Porte.

Porta je ostala skoro potpuno gluha na ove molbe, što nas podsjeća da Abdullah Drnišlija nije bio povoljan Porti. Porta je vjerovatno preko svojih drugih kanala dobila i druge podatke o ovome svome predstavniku i na osnovu toga unijela u njegov dosje više crnih tačaka. One su takve da se na ovog kadiju, Drnišliju, profesora i njena predstavnika gleda s pozicije posmatranja. Biće za sada da se o tome ništa ne kaže. Uostalom šta znači za vrhovnu administraciju osmanske Turske što će jedna osoba ostati bez posla ili što će jedna od tolikih škola u Sarajevu raditi ili ne raditi. Važno je da joj mirovni ugovor daje predah. Kontaktiranje austrijske visoke vlasti od strane Abdullaha Drnišlije, njegov odnos prema raji i duže zadržavanje u Sarajevu svakako izaziva sumnju. Ali kako ga kazniti? Potpis ostvarenog ugovora još se nije ni osušio na dokumentu, a njegovu potpisniku omogućiti pakao, pre- više je rano. Treba šutjeti i sačekati.

Sam Abdullah Drnišlija kao da ne shvaća šta se dešava s njim. Ne može da razumije zašto ga Porta drži tako dugo postrani? Zašto mu ne osigura mjesto "dahil" profesora u Malkočevoj medresi u Sarajevu? Zar je potrebno da stalno moljaka? Pomirio bi se da živi sa porodicom i sa 40 akči dnevno, umjesto 200 ili 300 koliko prima kadija njegovog ranga. On ne postavlja kod primanja plaće ni da li su akče čuruk¹⁴ (falsifikat), kao što to čini njegov suvremenik Muzaferija, profesor i javni predavač u Carevoj džamiji u Sarajevu. On ne postavlja ni odakle će mu se isplaćivati taj iznos. Neka to bude i iz prihoda džizje na bosanske Cigane kao i kod Muzaferije. Neka one budu i čuruk akče, što neminovno povlači za sobom i umanjenu vrijednost. Međutim kako su i takve akče u opticaju, to i život od ciganske džizje neće prouzrokovati nikakvu nepriliku. Važno je da se živi i održava goli život u

13 Ova molba je dostavljena 10. rebiu-l-ahira 1115/27. augusta 1703. i nju je potpisao sarajevski kadija Abdullah.

14 Sitni turski novac koji je tada bio u opticaju mogao je biti i falsifikat, ali je ipak priman uz stanovitu umanjenu vrijednost.

tako teškom vremenu. Svojom drugom molbom Drnišlija oživljava sliku svoga kretanja u službi. Govori s posebnom pažnjom o radu na razgraničavanju između dva protivnika. On bi, kaže, «rado došao u Istanbul, ali nema sredstava za put», a Sarajevo je udaljeno od Istanbula preko četrdeset konaka. On se na takav put ne može uputiti. Ponizni, siromah, Bosanac, Drnišli-zade Abdullah, kako se potpisuje, nada se da će imati sreće da se vrati na istu službu i ponovo osjeti težinu četrdesetak akči u svojoj ruci.

Kada je njegov prijatelj Abdullah, sarajevski kadija, zamolio Portu da se i Drnišliji da posao, davno je to bilo. Sada Abdullah Drnišlija lično dostavlja svoju molbu da bi posjetio Portu da i njemu treba živjeti. Četiri godine su prošle kako on iz godine u godinu obnavlja svoju molbu. Nema tu ničega neprijatnoga, jer se mora živjeti.¹⁵

Još jedna godina je prošla, Porta ostavlja Drnišliju da se snalazi kako zna. On to i čini, i on je uporan. Djelemično mijenja taktiku. Kako nema koristi od molbe, intervencija i pisanja sarajevskog kadije, njegova prijatelja, Drnišlija podgrijeva mase. Kada široke mase združene u jedan glas zaviču, njihov glas će se čuti i do Istanbula. Takvu zajedničku molbu koja pomalo zvuči na protest, nemoguće je odbiti. Svakako da on ovaj korak preduzima u dogovoru sa kadijom Sarajeva koji jedini može i ima pravo da proslijedi taj zahtjev.

Teško je provjeriti da je masa ovaj puta došla pred mahkemu (sud) kao što se navodi u molbi «mahzaru», ali svakako je bilo nešto, jer i sami kadija mora da se ogradi od eventualne kasnije odgovornosti. Ovakvi zajednički zahtjevi uzdrmavali su Carevinu.. Takav način traženja prava postao savremenim oružjem u svrhu ostvarenja nekih ciljeva, mada su ti zahtjevi često bivali iskonstruisani. Za Portu oni su bili javni mitinzi i protesti, iako ona to nije priznavala. Pa, ipak, ponekad bi ih Porta okarakterizirala smutnjom, neredom i prekršajem.

Ovdje se ponovo postavlja pitanje kako Abdullah Drnišlija dolazi u kontakt sa svojim prijateljima iz dalekih krajeva, Beograda i drugih značajnijih uporišta osmanske Turske, u Rumeliji toga vremena? Kako je zagrijaio predstavnike vlasti toga vremena, administraciju i druge koji su značili nešto u tim mjestima i pokrenuo ih da rade za njega kao profesora i kadiju? Zašto

15 Isti izvor, br. 124 121 55/1 1115/1703, knjiga 2, str. 132. Sliku teškog ekonomskog stanja građana Sarajeva najbolje predočavaju zahtjevi građana Porti da im pritekne u pomoć. Radi ilustracije vidjeti: Zejnil Fajić, "Stanje sakralnih i prosvjetnih objekata u Sarajevu razorenih za vrijeme provale Evgena Savojskog", Anali GHB, Sarajevo, knjiga VII-VIII, str. 89.

to nije uradio i ovaj puta preko Sarajeva, nego preko Beograda, "Daru'l-džihada", kako se Beograd često nazivao u dokumentima toga vremena? Nije li ovdje posrijedi nešto treće, ili se, ipak, radi o ličnosti Abdullaha Drnišlije? Kao po nekom strogo određenom redu, Porta je razmatrala ovakve molbe samo jednom godišnje, ili je, pak, podnosilac imao pravo da se obrati Porti samo jednom godišnje. Mahzar Beograđana upućen je godinu dana kasnije iza posljednje dostavljene molbe Istanbulu. Istina je da ovo ide u prilog praksi uobičajenog naimenovanja, jer su viša zvanja u prosvjeti podlijegala reizbornosti. Svako se morao potvrđivati svojim radom, a reizbornost je praktikovana svake druge godine, a ovdje se osjeća podnošenje zahtjeva skoro svake godine. Ovaj put, molbu su uputili ulema i ugledni građani Beograda, gdje stoji u podnesku: sva ulema, dobri ljudi i građani Beograda (uputili su molbu Sultanu) moleći:

"Da je Drnišli-zade Abdullah-efendija dobar profesor, Sarajlija, stekao velike zasluge kod Porte time što je, u vezi sa zaključivanjem mirovnog sporazuma, okončao sve pogranične sporove. Osim toga, on je pograničnim naseľjavanjem tih predjela, rajom, sredio tamošnje prilike." Beograđani su zamolili da se on postavi za hakima (kadiju) u Beogradu na mjesto Karčedži-zadeta, koji je već previše ostario i iznemogao. Budući da je Drnišli iz susjednih krajeva (Bosne), oni dobro znaju da je on pošten, pouzdan i iskren i nadasve din-dar (vjernik), učenjak, čime se ističe nad svim svojim vršnjacima.¹⁶

Pitanja za pitanjima se redaju. Da li je Abdullah Drnišlija, zaista, ostao toliko vremena bez posla, ili je ipak bio u međuvremenu i profesor Malkoč medrese, budući da se ovaj molilac u brojnim mahzarima uvijek veže za ovu medresu i njegovo ranije zanimanje, pretpostaviti je da je ipak radio baš u ovoj školi. Pa, ipak, ako je pošten, zašto se toliko insistira na njegovu poštenju i obrazovanosti, a ona treba da su Porti od ranije poznati. Nije li položaj kadije Beograda kao i Sarajeva previsok položaj za Abdullaha Drnišliju, jer su ova dva grada i još neki gradovi Rumelije (evropske Turske) u rangu sa primanjima od 500 akči dnevno a na taj se položaj mogu postavljati samo profesori Sahna, vrhunske škole osmanske Turske u Istanbulu, a ne oni koji su samo završili ovu školu i nisu prošli određeni put promoviranja u viša zvanja, ili mu se time misli dati neko sporednije mjesto beogradske mahkeme (suda). Budući da se ovdje spominje i ime mule, to znači da bi se moglo misliti na najviše zvanje u hijerarhiji sudstva.

16 Dokument je datiran sa početkom muharema 1119/ 1706-7, ista zbirka br. 148, 121 66/2 1119/1706., knjiga 2., str. 161.

Bez obzira na sve okolnosti oko postavljenja Abdullaha Drnišlije, on je morao za sve ovo vrijeme nešto raditi. Alija Bejtić govori u svom prvona-vedenom radu, da je jedno vrijeme Abdullah bio opunomoćeni kadija, što znači da on nije dobio službeno postavljenje Istanbula. On kao vrstan kadija, obrazovan i poznat, nalazio je sebi kakva-takva posla, prije svega administra-tivne prirode.

Austrougasku okupaciju i upad Savojskog doživljavali su građani pojedinačnih mjesta u Bosni na različite načine. I mada okupacija prestavlja smak svijeta za cijelu Bosnu, kako su je okarakterisali, Muzaferija, sarajevski profesor, i još neki drugi, to su je neki doživljavali da pokažu svoju hrabrost. Nisu svi bježali ispred nadmoćnog neprijatelja. Pa i samo Sarajevo, kako nam pišu hroničari, sačuvalo je uspomenu na 400 branitelja tvrđave Hodidjed u koju neprijateljski vojnici nisu mogli prodrijeti. Takav sličan slučaj prenosi nam na neki način ovaj Abdullah Drnišlija, profesor i kadija, obraćajući se Porti u ime građana, branilaca tvrđave Tešnja, sa potpisom «Drnišli-zade Abdullah, profesor». Ne ulazeći u pitanje kako je on mogao potpisati ovu njihovu molbu i kako ju je proslijedio, jer tako nešto mogu sprovesti samo ovlaštene kadije, zaključujemo da je Abdullah Drnišlija bio, u najmanju ruku, veoma stručan i popularan u oblasti korespondencije i sudstva. Odakle da se njemu obrate branioci tvrđave Tešanj molbom, da proslijedi njihove želje carskom Divanu i nama, na neki način, ostavio zabilješku o odbrani ove tvrđave i njena izgleda. Odakle, ako ne pretpostavimo, da nije tada vršio kadijsku službu, ako ništa drugo, a ono, bar, da mu se omogući da i on zasluži nasušni hljeb. Za obavljanje posla ne znači primati mito niti sadaku (milostinju), makar primljeni iznos ne odgovarao učinjenom poslu jer obje strane shvaćaju da su i jedna i druga u teškoj situaciji. Znajući njegove mate-rijalne prilike, čija su i kuća i sve drugo spaljeno ognjem neprijateljske armije prilikom spaljivanja Sarajeva, a i nepritjecanjem u pomoć Porte davanjem zaposlenja, iznalazili su mu, vjerovatno, prijatelji neki posao, ako ustvrdimo da tada nije bio ovlaštenu kadija. Na taj način mogli bismo shvatiti odakle baš on prenosi želje branilaca Tešnja. Ovaj podatak navodi i Alija Bejtić i kaže:

„Nailazimo i na jedno iznanađenje u god. 1710.: Abdullah Drnišlija sreća se na položaju kadije u Tešnju. Tada, upravo mjeeca ramazana 1122. h.g., okt/nov. 1710. u svojstvu tešanjskog kadije dao je arz uz mahzar naroda iz Tešnja da se za čiraka 35 čuvara tvrđave u Tešnju postavi Mehmed-aga Imamović, koji se zajedno sa svojim ocem, braćom i svojim ljudima istakao u odbrani tvrđave za vrijeme osamnaestodnevne opsade i tučnjave topovima

i kumbarama od strane Nijemaca (to je oktobar-novembar 1697.) i koji je u toj istoj opsadi izgubio u vatri sve što je imao. U tom arzu, koji sadrži još niz pojedinosti zanimljivih za Tešanj i tešanjsku tvrđavu. Drnišlija se ovako potpisao:

«Drnišli-zade Abdulah al-mudarris va al-mutasarrif bi Tešne ta'bi-da», da bi u fusnoti (40) Alija Bejtić napisao: »Nisam mogao dokučiti šta znači kao sudski termin ono 'ta'bi-da' koje u leksičkom smislu znači 'stalno, vješto'. Moglo bi biti da označava kadijsku službu na neodređeno vrijeme, ali mi, ni u izvorima, ni u literaturi nisu poznati slučajevi kadije u Osmanskom carstvu kojim bi kadijska služba u nekom mjestu bila dana na trajno vrijeme.» Međutim Alija Bejtić nije primijetio da je ovaj termin «tabi'inde» ovdje dat u lokativu, što znači Drnišlija Abdullah, muderris i mutesararif tvrđave Tešnja¹⁷

Ovdje se moramo dotaći još nečega veoma važnog za ličnost Abdullaha Drnišlije. Ešref Kovačević razrađujući u svom radu pod naslovom "Branioci bosanskog pašaluka"¹⁸, rješenje pograničnih sporova, na jednom mjestu kaže: "...Ispred sudske klauzule nema kadijskog pečata. Na završetku ovog rukopisa *Hudud name*, nalazi se samo pečat predstavnika suda – kadije Abdullaha", da bi u fusnoti napomenuo: "O ovom sarajevskom kadiji nemamo više nikakvih podataka."¹⁹ Ešref Kovačević donosi u izvornom jeziku ovu Hududnamu, navodi i potpis ovog kadije te spominje da je tu stajao i pečat²⁰ dok u prijevodu kaže sljedeće: "Sve što je u ovoj ispravi odgovara stvarnom stanju u potpunosti, a ja sam ponizni rob Uzvišenoga Boga, Abdullah, zamjenik kadije (zadužen) za granice pokrajine Bosne od strane onoga kome pripada zapovijed. Neka mu bude oprošteno! (pečat) Abdullah."²¹

17 Alija Bejtić, Sarajlija Abdulah Drnišlija i njegov Zbornik bosanskih memorijala 1673-1719, Radovi, knjiga LX Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 19, str. 201-241. (Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1977.)

18 Ešref Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka*, Sarajevo, 1973. godine.

19 Ešref Kovačević, n.d. str. 6.

20 Isto str. 207.

21 Isto, str. 274

Vežir Hududdži Halil-paša 1110/1698/99. Rođen je u Istanbulu. Vidi više: A. Bejtić, "Iz Drnišlijin Zbornika bosanskih memorijala"; Anali I GHB, Sarajevo, str. 184.; E. Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka*, Sarajevo, 1973., str. 6. koristeći Muvekitovu hroniku, Tarih-i Diyar-Bosna, str. 120, 121.

Imajući u vidu ranije sadržaje izloženih i otposlanih podnesaka Porti, bilo da ih je podnio Abdullah Drnišlija ili neko drugi, i podatke u ovom radu Ešrefa Kovačevića, sa sigurnošću možemo zaključiti da se radi o našem profesoru, kadiji i hakimu Abdullahu Drnišliji. Štaviše, ne bi bilo ni malo nelogično da je ovaj kadija i profesor objedinjavao ove obje službe i u Sarajevu, kao što ćemo ga vidjeti kasnije da to pokušava ostvariti i u Beogradu.

U molbi koju sačinjava na osnovu zahtjeva branilaca tvrđave Tešnja, stoji, između ostaloga:

“Kada je Nijemac zauzeo Sarajevo, tukao je tvrđavu (Tešnja), topovima i kumbarama osamnaest dana. Kada je tvrđava bilo opsjednuta, Imamoglu Mehmed-aga pokazao je veliko junaštvo i umješnost. Za vrijeme opsade i u toku navale, sve što je imao pogorelo je. Ostao je bez ičega. Tako je on učinio mnogo usluge državi i dinu, a na kraju ostao praznih šaka.

Ova carska tvrđava sastoji se od dva sprata. Nju je potrebno više čuvati. Donja trđava, tzv. Frenki je u zemlji. U gornjoj trđavi koja je uzdignuta i visoka, za vrijeme borbe spomenuti Mehmed-aga utvrdio se u nju sa pratnjom i svojom braćom. Iz nje se mnogo pucalo na prokletog neprijatelja. Za stečene zasluge u ovoj borbi, vezir, muhafiz Bosne, Halil-paša²² postavio je trideset nefera u toj tvrđavi, a za njenog agu (oficira) postavio spomenutog Mehmed-aga. Tada je on poslao arz (molbu) da se izdaju berati, ali sve do danas ti berati nisu stigli. Oni se nadaju da će im berati stići.

Moli se Porta da se izdaju berati, jer su ovi branitelji to zaslužili.²³

Napisano mjeseca ramazana 1122/1710.

Drnišli-zade Abdullah, profesor”.

I ova godina je prošla. Drnišli-zade ponovo čeka na milost Porte. Ni zahtjevima beogradskog stanovništva kao da nije bilo udovoljeno. Drnišlija Abdullah ne oklijeva. On traži nove snage koje bi pokrenule zahtjev, a naći nekoga da udruženo plaće kad svi plaću, nije teško. Njihov glas je lahko usmjeriti. Treba pokušati. Sve prilike treba iskoristiti u odašiljanju molbi punih plaća i teškog stanja, ali isto tako i carski Divan u Istanbulu zna da prelazi, ponekad, prešutno preko toga. Ovo kao da je postalo neka vrsta pomodarstva, jer skoro ne nalazimo ništa drugo u sidžilima Sarajeva toga

22 Vezir Hududdži Halil-paša 1110/1698/99. Rođen je u Istanbulu. Vidi više: A. Bejtić, “Iz Drnišlijinu Zbornika bosanskih memorijala”; Anali I GHB, Sarajevo, str. 184.; E. Kovačević, Granice Bosanskog pašaluka, Sarajevo, 1973., str. 6. koristeći Muvekitovu hroniku, Tarih-i Diyar-Bosna, str. 120, 121.

23 U potpisu Drnišli-zade Abdullah, profesor. Ista zbirka, brojevi: 164, 121, 74/2, 1122/1710, knjiga 2., str. 176. Napisano mjeseca ramazana 1122/1710.

vremena doli traženja pomoći zbog ovoga ili onoga. Društvo kao da ništa ne radi, kao da mu je neko drugi, mjesto njega, dužan raditi. Profesori, učitelji, vojnici, hatibi, imami, mujezini i svi drugi koji su bili nekada vezani za administraciju u prvim su redovima zahtjeva. Zanatlije, raja i drugi traže da se oslobode davanja koja su davali, jer su i oni stradali za vrijeme provale Evgena Savojskoga.²⁴ Država čiji su skoro svi prihodi počivali na ratnom plijenu, a njega već poodavno nema, zatim na raznim dažbinama građana koji ih se sada nastoje osloboditi, nema drugog izlaza nego da oklijeva sa odgovorom. Pa ipak neka još neko progovori za Abdullaha Drnišliju. Ovaj put bit će to najveći prestavnici Bosne, sandžaka Janjine i Elbasana. Pred njima se neće ostati zatvorenih usta, jer oni su ti koji učestvuju u sprovođenju carske osmanske politike u Rumeliji, bar prividno. Njihova riječ, valjda, će imati odjeka. I, doista, svi oni zajedno, u formi pisanog dokumenta nađoše se zajedno u podnošenju arzuhala. U potpisu je naglašeno:

“Svi mir-i mirani, ulema, dobri ljudi, službenici deftera i divana, zaimi i timarlije, nastanjeni u vilajetu Bosni, dostavili su Visokoj porti arzuhal:

“Visoko cijenjeni Drnišli-zade Abdullah-efendija, o kome je u mahzaru riječ, spada u red sarajevske uleme. On je iz redova uvaženih muderrisa koji su se nauci posvećivali od rane mladosti. Pored toga, on je tri uzastopne godine radio u carskoj službi sprovodeći odrebe mirovnog ugovora u pogledu granice, a nakon toga kada se pokazala potreba da treba izvršiti popis stanovništva, opet je on određen. On je do sada mnoge usluge učinio Porti. Kada je navedeni neprijatelj bio zauzeo Sarajevo, sve što je imao Drnišlija, izgorjelo je. Pa sada nema od čega da živi sa svojom brojnom porodicom. On je iz svake ruke pouzdan i dobar, pa su zbog toga zamolili (podnoseći mazar) da mu se car smiluje i pomogne mu. Zamolili su da mu se dadne nešto od čega će živjeti kao profesoru Careve medrese, pošto je završio Sahn (univerzitet) u Istanbulu.

U tom smislu se podnosi Visokoj porti arzuhal da se ona smiluje i izda ferman!

Dokumenat su potpisali: Seid Mustafa, bivši kadija i defterdar Bosne, Mehmed, zatim Osman, mutesarriif Elbasana i Selim, mutesarriif Janjine.”²⁵

24 Oko 6.500 odabranih boraca za samo 18 dana (od 12. do 30. oktobra 1697. godine) izvršili su prodor dolinom rijeke Bosne do u Sarajevo. Prema zabilješci Abdullaha Drnišlije, oni su bili u Sarajevu 13. oktobra a već sutredan ognjem sraznili grad. (vidi: A. Bejtić, navedeni izvor, Anali, knjiga IV, str. 178.; E. Kovačević n.d., str. 61.

25 Ista zbirka broj 151, 121 68/2 1121/1709., str. 165, knjiga 2.

Vidimo da su svi stari poznanici nastojali da se Drnišli-zadetu pomogne. Ovi posljednji iznose i nove činjenice, da je Drnišli-zade svršio Sahn, najveću prosvjetno-obrazovnu instituciju u osmanskoj Turskoj iz koje su regrutovani najveći predstavnici prosvjete i sudstva, da je učestvovao u popisu stanovništva, vjerovatno radi uspostavljanja novih deftera i unošenje poreznih obveznika u raznim formama poreza i prireza. I oni iznose da je i njegova kuća izgorjela pri spaljivanju Sarajeva, pa je potrebno da mu porodica mora imati nekakve izvore za život. Oni ne traže ništa konkretno, jer ne znaju šta bi preostalo da zatraže s obzirom na ranija traženja, nego ostavljaju Porti da sama pronade nešto.

I ova godina je protekla bez odgovora, kao da nema mjesta Drnišliji u Bosni. Pitanje njegova zaposlenja, možda, dovodi u pitanje zaposlenje drugih osoba. Sasvim je normalno da se predlaže neko za neko zvanje i radno mjesto, ali je normalno da se predlaže i neko drugi i da se i za toga drugoga interveniše, međutim čudno je da odgovora nema.

Dokumenti navode da Drnišlija traži 1709. godine posao preko Beograda, ali ni ovaj puta on to ne čini otvoreno, nego to čini neki Alija, kadija Beograda. Ovaj kadija navodi u ovoj molbi da je Jahja-pašina medresa u Beogradu, koja je u rangu visokih škola, ostala tih dana bez profesora. Raniji profesor te škole, Ibrahim-efendija, umro je, pa se moli Porta da postavi Abdullaha Drnišliju na to mjesto. Ovaj kadija ističe da je i šejhu'l-islam dao svoj pristanak za to naimenovanje.²⁶

Još nije jasno da li je udovoljeno ovoj molbi i da li je Drnišlija imenovan za profesora ove škole u Beogradu. Posljednje stranice Drnišlijina dosjea unose nedoumice, jer ima nagovještaja da je Drnišlija pomalo i buntovnik koji koristi široke narodne slojeve. Sve je zavijeno tajnovitim velom. Dokumenti iz 1713. godine ukazuju na sljedeće činjenice:

„Šejh Murteza iz Beograda moli da se Abdullah-efendija postavi na medresu 'Jahja-paše' u Beogradu, a on (Abdullah) je istaknuti muftija Beograda već četiri godine. To je predložio i vezir Ali-paša.²⁷ Prema ovoj molbi ili izvještaju moglo bi se zaključiti da je Drnišlija postavljen nešto ranije za muftiju Beograda. Poštuje dokumenat dostavljen šejhu'l-islam, na margini je zapisano: »da je šejhu Murtezau lično rečeno da se na medresu

26 Dokument je datiran sa 15. zu-l-hidže, 1121/1710. Ista zbirka brojevi 192, 191, 89/2-1121/1710, Knjiga 2., str. 205.

27 Karayillan oğlu Ali-paša, 1122/1710. Imenovan za valiju Bosne kad je razbijen tabor Moskovljana na obali rijeke Prut. Vidi: A. Bejtović, Iz Drnišlijina Zbornika..., Anali I, knjiga IV., str. 184

on neće postaviti, jer je to carskom naredbom (ahd-i-humajunom) strogo zabranjeno, pa se ni ova medresa ne izuzima od toga. Spomenuti muftija koristi se ruljom Adem-paše. Treba mu staviti do znanja da se ne druži sa svjetinom, jer može izgubiti mjesto. Ovo nam je lično saopćio šejh Murteza u Edreni pa se ovdje i bilježi.”²⁸

Može se pretpostaviti da marginu, ako ne cijeli ovaj izvještaj šalje muhafiz Beograda, s čijim imenom ćemo se još jednom sresti. Iz dokumenata se jasno vidi da se ne mogu spojiti dvije visoke funkcije, muftija Beograda i profesor visoke škole, ‘Jahja-pašine’ medrese, zatim da su postojale podzemne snage koje su ometale Drnišliji da dođe i do ove funkcije, da njegov “ljudski odnos” i miješanje sa svjetinom predstavljaju opasnost za vladajuću politiku. U takvim uvjetima njegovi naučni kvaliteti mnogo mu ne pomažu. Preostaje široko poznanstvo, što Drnišlija obilato koristi. A budući da nema namjere korigirati svoje stavove, to mu ni poznanstvo mnogo ne pomaže. Ono do čega je bilo njemu stalo, nije bilo omiljeno onima koji su ga doveli do ovakvog stanja. Nije moguće da je očekivao nešto bolje jer njegovo insistiranje na traženju posla kao da je bilo paravan njegovu djelovanju. Posljednje zauzimanje građana Sarajeva da mu se dadne nešto od čega će moći živjeti, uz isticanje njegovih zasluga, na razgraničavanju granica i ukazivanja na ranije usluge Porti, kada je bio opunomoćen za to, kao da je dovedeno u pitanje posljednjom rečenicom, “... da su narod i raja bili s njim uvijek zadovoljni”²⁹

Taj njegov odnos sa običnim građanima, svjetinom i rajom dovodio je mnoge ličnosti iz vrha Osmanske carevine u nedoumice.

Takve suprotnosti Drnišlija nije mogao progutati, nije ostao miran. Odbrana pokazuje koliko može i kako zna. Izbjegao je ono što je najgora. Ostati bez posla može se dok je prijatelja, makar bilo i teško. Muhafiz Beograda, Ahmed, kao da interveniše, a u stvari optužuje ga riječima: «Drnišli-zade Abdullah-efendija, muderis Malkoč-efendijine medrese u Sarajevu, koji se ubraja među Sahn-i sem’an profesore³⁰ (najveće profesorsko zvanje koje neko može ostvariti u osmanskoj Carevini), učen je, blag, pobožan i dobre je čudi. On je do sada učinio mnoge usluge dinu i devletu

28 Ista zbirka, knjiga 2. str. 281, brojevi 121, 130/1, 1125/1713. datirano sa 26. džumade-l-evelom 1125/1713.

29 Ista zbirka, knjiga 2, str. 174, br. 159, 129, 72/2
Zapisano 18 zu-l-hidžeta 1128/1716. ista zbirka, knjiga 2, brojevi 121, 148/1, 1128/1716.

30 Ista zbirka, knjiga 2, str. 303, br. 121, 143/2, 1178/1716.

(vjeri i državi). Poznato je da je i kao profesor u Sarajevu i mula u Beogradu mnogo bio umiješan u neredе što ga je dovelo do smjene s položaja.

Gore imenovni Abdullah-efendija zaslužio je da mu se učini dobročinstvo kako je i obično.”³¹

Koliko dvoličnosti, koliko podvale!? Drnišli-zade je u rangu profesora Sahna u Istanbulu, miran, blag, dobar, i šta još ne, svi pozitivni kvaliteti su sabrani u njegovoj ličnosti, pa i neizmјerna dobra on je dinu i devletu učinio, što treba nagraditi, ali kako? Bile su to riječi izražene s puno cinizma. Beogradski muhafiz Ahmed pravi vješt uvod. Vjerovatno da ima dobro iskustvo u takvim spletkama. Nagli preokret izaziva nemir i uzbunu. Tako mirno i milo lice kao profesor u Sarajevu i mula (muftija) u Beogradu mnogo je bio umiješan u neredе. Kao da se tu željelo reći “pa šta bi on sada htio!?” Položaje i nove mogućnosti da spletkari i stvara nered u zemlji. Imao je prilike da se opameti. To ga je dovelo da je izgubio posao u Sarajevu i Beogradu. Šta takvoj ličnosti treba sada dati? Čime ga nagraditi. Ovaj sagovornik kao da je htio reći, da se Drnišliji dodijeli velika nagrada “svileni gajtan”, kakvim su nagrađivani nepoželjni. Ovaj muhafiz likuje dajući smјernice:

Gore imenovani Abdullah-efendija zaslužio je da mu se učini dobročinstvo kao što je i obično (u ovakvim prilikama). Rano je da kažemo kako je završio Drnišli-zade Abdullah. Ne znamo šta je Porta preduzela, ili je ostala gluha. Porti kao da se ne žuri. Vjerovatno nije nikada ni odgovorila, ali je u dosje ovoga nezadovoljnika svakako unijela još jednu primјedbu. Dokumenti spominju da je Abdullah Drnišlija, bio i iduće godine u Beogradu, jer se muhafiz beograda Mustafa obraća Porti s prijedlogom da Drnišli-zadeta postavi za kadiju u Srebrenici.³²

Svakako se približavamo kraju poraza Drnišlije Abdullaha. Tako obrazovan čovjek i takve sjajne prošlosti i takvih značajnih usluga spao je na to da mu se traži tako beznačajan položaj. Šta je mogao biti tako veliki ispad da se neko s položaja muftije Beograda prebacuje u jednu zabit i kasabu, daleko nižeg ranga od Beograda. Da li je tu bila, doista, dobra namjera, dati mu bilo šta samo da preživi, ili udaljiti toliko poznatoga buntovnika, a uz to i veoma obrazovanog, iz beogradske sredine, gdje ima odanih pristalica. Vjerovatno da je u pitanju ovo drugo jer će tamo imati manje prilike da se njegov glas čuje. Bolje ga je poslati u kakvu izolovanu sredinu nego ga ostaviti u metropoli, u centru svih zbivanja.

31 Zapisano 18 zu-l-hidžeta 1128/1716. ista zbirka, knjiga 2, brojevi 121, 148/1, 1128/1716.

32 Ista zbirka, knjiga 2, brojevi 121, 132/2, 1129/1717.

Svođeci svoj rad o Drnišliji Abdullahu Alija Bejtić navodi da se s Abdullahom Drnišlijom: "... u međuvremenu, nešto krupno desilo, s obzirom na činjenicu da je u Zborniku bilo još slobodnog mjesta za interpelaciju daljnjih tekstova dokumenata.(...) Suditi je da je Drnišlija u tom vremenu ili otišao iz Sarajeva na neku novu dužnost (...) ili se razbolio i u umro".³³

Bliži se vrijeme u kome će Abdullah Drnišlija biti upućen u sasvim drugom pravcu, gdje mu neće trebati ni sredstva za život jer će se drugi o njemu starati. Tada će olakšati muhafizu Beograda jer Drnišlije neće biti u Beogradu, zauvijek će napustiti beogradsku kaldrmu, prijatelje i pristalice Adem-paše, neće imati priliku da se druži s onima zbog kojih je, vjerovatno, izgubio položaj profesora i muftije, neće imati prilike da se miješa s onima s kojima se nije ni trebao miješati, a miješati se s njima je veoma sumnjivo i opasno.

Najzad, jedno jutro stigao je carski glasnik s fermanom i mnogo toga nejasnoga. Donosilac fermana tatarin Kubeli Mehmed-aga, kamdži-baša (konjanik) predaje ferman Drnišliji i naređuje da odmah krene s njim u Istanbul. Vrata Stanbul-kapije u Beogradu otvorila su se širom da bi projurio konjanik tatarin Kubeli Mehmed-aga i odveo tužnog Abdullaha, jer na margini njegove molbe stoji:

"Prema fermanu koji je poslat po Kubeli Mehmed-agi, kamdži-baši, otišao je u Istanbul." Time je dosje našeg profesora, kadije i muftije zatvoren.

Ključne riječi: Abdullah Drnišlija, Drniš, historija Bosne, kadija, muftija.

---

33 Alija Bejtić, n.d. str. 229.

Summary

The life and times of Abdullah Drnišlija

Abduallah Drnišlija was a well-known professor, judge, mufti and poet who got his education at the Sahn-i-Sem'an in Istanbul.

According to available sources, he was involved in:

- in a Commission which on the orders of the Porte received all Austro-Hungarian jurisdictions which were under Turkish rule before 1698/99.

- in the establishment of borders between Turkey and its western neighbours in Europe according to the agreement from 1698/99.

- in the settlement of reaya in the sanjaks of Krk, Klis and other places.

- then he was a signatory of Hudud-name (border agreement between Turkey and Austria).

- worked in Istanbul Tripoli, Sarajevo and Belgrade.

- he left behind information about castle in Tešanj

- during the burning of Sarajevo by Eugene of Savoy, his property was destroyed and because of that he appealed numerous times to the Porte for employment but to no avail.

The work of Abdullah Drnišlija can be traced until 1717 when muhafiz Mustafa from Belgrade suggested to the Porte to appoint him as *qadi* in Srebrenica. However, on the margins of the same document, it is written that according to the *ferman* sent by Kubili Mehmed-aga, Abdullah Drnišlija was sent to Istanbul. With that, his file was closed.